
Створення навчально-науково-виробничого комплексу нового типу в контексті концепції сталого розвитку

Ірина Федотова

Кафедра менеджменту, Харківський національний автомобільно-дорожній університет,
Харків, Україна

ORCID 0000-0002-3277-0224

Оксана Дмитрієва

Кафедра економіки і підприємництва, Харківський національний автомобільно-дорожній
університет, Харків, Україна

ORCID 0000-0001-9314-350X

Для цитування цієї статті:

Федотова Ірина, Дмитрієва Оксана. Створення навчально-науково-виробничого комплексу нового типу в контексті концепції сталого розвитку. International Science Journal of Management, Economics & Finance. Vol. 2, No. 2, 2023, pp. 76-92. doi: 10.46299/j.isjmef.20230202.09.

Надійшла до редакції: 02 березня 2023 р.; **Схвалено:** 08 березня 2023 р.;

Опубліковано: 01 квітня 2023 р.

Анотація: У статті обґрунтовано актуальність розробки інтегрованої мережевої моделі управління закладами освіти на основі концепції сталого розвитку, що дозволяє поєднувати вертикальні і горизонтальні механізми взаємодії учасників та забезпечувати досягнення цілей сталого розвитку. Проведено аналіз праць науковців та зроблено висновок, що відсутній єдиний підхід до формування концептуальних положень сталого розвитку в навчальних закладах, та обґрунтовано необхідність створення навчального закладу нового типу. У дослідженні сформульовано концептуальні положення створення навчально-науково-виробничого комплексу (ННВК) нового типу на засадах формування вертикально-інтегрованої системи освіти в контексті концепції сталого розвитку. Визначено ціль та завдання формування «зеленого» ННВК, основні принципи функціонування, визначено його напрямки діяльності. Запропоновано модель діяльності системи ННВК на основі імперативів сталого розвитку, яка включає чотири напрямки діяльності: освітню, наукову, підприємницьку та інноваційну. Сформовано схему поетапної підготовки фахівця у навчально-науково-виробничому комплексі з позиції безперервної освіти. В результаті визначено, що злиття закладів вищої, передвищої та професійної освіти доцільно проводити у рамках консорціуму. Розглянуто основні напрямки діяльності Консорціуму ННВК та структура його керівництва.

Ключові слова: сталий розвиток, освіта, дослідження, інновації, навчально-науково-виробничий комплекс, безперервна освіта, вертикальна інтеграція в системі освіти, консорціум.

---

1. Вступ

В умовах глобалізації, цифровізації, загострення соціальних, екологічних проблем концепція сталого розвитку стає однією з ключових засад розвитку цивілізації. Вона поєднує соціальний, економічний, екологічні компоненти у прагненні до задоволення потреб

існуючого покоління без нанесення шкоди нащадкам та навколишньому середовищу в умовах обмежених ресурсів. Від громадян, компаній та організацій суспільство вимагає не шкодити навколишньому середовищу, справедливо ставитися до співробітників, бути чесними зі споживачами, відповідально ставитися до учасників свого ланцюга створення цінності, сприяти підвищенню рівня освіти та професійної компетенції у своїй галузі, уважно ставитися до суспільних потреб та запитів, сприяти стабільності національної та глобальної економіки, працювати на зменшення прірви між багатими та бідними, не допускати порушення прав людини, підтримувати благодійні та соціально значущі проекти, вирішувати соціальні проблеми у своїй галузі, регіоні, країні, світі. Особливе місце у досягненні цілей сталого розвитку (ЦСР) та їх поширення займають освітні організації, що генерують знання, ідеї та проекти.

Сьогодні вже існує багато вимог до підприємств щодо впровадження концепції сталого розвитку в їх діяльність, які розроблені на міжнародному та національному рівнях. Проте практично немає відповідних вимог до освітніх закладів, адже саме вони готують фахівців та лідерів бізнесу, які повинні демонструвати суспільно відповідальне ставлення до глобальних проблем. У цих умовах особливо зростає роль навчальних закладів, які формують рівень освіти та культури майбутніх фахівців різних областей. Але, дедалі більша кількість вищих навчальних закладів переходить до реалізації принципів сталого розвитку, на цій основі стає все більш актуальним напрямком створення навчальних закладів нового типу, які б базувалися на впровадженні концепції сталого розвитку та безперервної освіти.

Модернізація управління системою освіти вимагає більшої гнучкості, динамічності, інформаційної відкритості та технологічної оснащеності. У зв'язку з цим особливої актуальності набуває розробка інтегрованої мережевої моделі управління закладами освіти на основі концепції сталого розвитку, що дозволяє поєднувати вертикальні і горизонтальні механізми взаємодії учасників і забезпечувати творчий, продуктивний характер їх діяльності та досягнення ЦСР.

2. Об'єкт і предмет дослідження

Об'єктом дослідження цієї статті є процес створення навчально-науково-виробничого комплексу нового типу, а предметом дослідження є формування теоретичних положень цього процесу у контексті концепції сталого розвитку.

У статті буде розглянуто, як створення навчально-науково-виробничого комплексу може сприяти досягненню сталого розвитку, які проблеми та виклики можуть виникнути за його реалізації, а також які практичні рекомендації можуть бути запропоновані для ефективного функціонування навчально-науково-виробничого комплексу нового типу в контексті концепції сталого розвитку.

3. Мета та задачі дослідження

Метою статті є розробка концептуальних положень створення навчально-науково-виробничого комплексу нового типу на засадах формування вертикально-інтегрованої системи освіти в контексті концепції сталого розвитку.

Для досягнення цієї мети було поставлено такі завдання:

- визначення мети та завдань формування "зеленого" навчально-науково-виробничого комплексу (ННВК);
- визначення основних принципів функціонування ННВК та напрямів його діяльності;
- розробка моделі діяльності системи ННВК на основі імперативів сталого розвитку;
- формування схеми поетапної підготовки спеціаліста у навчально-науково-виробничому комплексі з позиції цілісної (безперервної) освітньої системи;
- розгляд основних напрямів діяльності ННВК, форми та структури його керівництва.

4. Аналіз літератури

Концепція сталого розвитку формувалася в ході поступового усвідомлення суспільством природоохоронних, економічних та соціальних проблем, що впливають на стан середовища проживання людини [1, 2]. Виклики, що стоять перед сучасним суспільством, призвели до появи нової глобальної концепції розвитку людства, що отримала назву «концепція сталого розвитку» (Sustainable development concept). Сам термін «стійкий розвиток» («sustainable development») набув широкого поширення з 1987 року, коли було опубліковано доповідь Всесвітньої комісії ООН з навколишнього середовища та розвитку «Наше спільне майбутнє» [3].

У багатьох країнах термін сталого розвитку успішно застосовується як до державних програм екологічної безпеки, так й до сфери освіти. Ще в 2005 році, визнаючи глобальне значення освіти на користь сталого розвитку, міністри охорони навколишнього середовища та освіти держав – членів Європейської економічної комісії (ЄЕК) Організації Об'єднаних Націй прийняли Стратегію ЄЕК ООН для освіти на користь сталого розвитку [4]. Мета цієї стратегії полягає у заохоченні держав – членів ЄЕК до розвитку та включення освіти в інтересах стійкого розвитку (ОСР) у свої системи освіти в рамках відповідних навчальних дисциплін. Загальне завдання стратегії полягає у наданні людям знань та формуванні навичок у галузі сталого розвитку, які дозволяють їм набувати додаткову компетентність та впевненість у своїх силах та одночасно розширюють їх можливості для ведення здорового та продуктивного способу життя у гармонії з природою та у згоді з соціальними цінностями, принципами гендерної рівності та національної та культурної різноманітності. В інтересах сприяння вирішенню цього завдання було позначено такі шість цілей:

- 1) забезпечення політичної, нормативно-правової та організаційної бази для ОСР;
- 2) сприяння сталому розвитку за допомогою формального, неформального та інформального навчання;
- 3) досягнення у сфері освіти рівня компетентності, необхідного для участі у програмах сталого розвитку;
- 4) забезпечення доступності відповідних навчальних засобів та навчально-методичних матеріалів з питань сталого розвитку;
- 5) сприяння науковим дослідженням у галузі сталого розвитку та ОСР;
- 6) зміцнення співробітництва в галузі ОСР на всіх рівнях у межах регіону ЄЕК.

Освіту як важливий інструмент досягнення сталого розвитку визначено у нових пріоритетах розвитку, які відображені у Постанові Генеральної асамблеї ООН у 2017 р. «Освіта для сталого розвитку в рамках Порядку денного сталого розвитку до 2030 року» [5]. Таким чином, наразі заклади вищої освіти (ЗВО) змушені не лише рішуче демонструвати, що студенти набувають знань і навичок, необхідних для сприяння сталому розвитку, але і набувають статусу суб'єктів сталого розвитку та сталого способу життя [6].

Для просування концепції сталого розвитку в освіті необхідно залучення сучасних закладів освіти у вирішення глобальних екологічних, економічних та соціальних проблем світової спільноти. Ця ідея знайшла відклик за кордоном, наприклад, було створено загальноєвропейську університетську мережу, названу COPERNICUS-CAMPUS, для мобілізації зусиль різних університетів та дослідницьких організацій, а також допомоги у реалізації завдань ОСР. У США засновано та успішно діє Асоціація просування сталого розвитку у вищій освіті (AASHE), яка розробила програму STARS (The Sustainability Tracking, Assessment & Rating System™) для закладів вищої освіти США, Канади та інших країн. У Великій Британії існує мережа університетів та коледжів «Партнерство вищої освіти для сталого розвитку» (Higher Education Partnership for Sustainability (HEPS)), а також «Дослідна мережа сталого розвитку» (Sustainable Development Research Network (SDRN)), які стимулюють впровадження результатів наукових досліджень у галузі сталого розвитку у політику та стратегію закладів освіти. Україна у цьому процесі значно відстає від інших країн.

Прискорити цей процес може формування та функціонування нової системи освіти – освіти для сталого розвитку [7]. Загальноновизнано, що реалізація ідей сталого розвитку неможливо без відповідної освіти та перебудови усієї системи освіти в усіх країнах та створення нових типів навчальних закладів.

В Україні деякий час триває реформування освіти з огляду на Болонський процес, йде активна інтеграція в європейський освітній простір, що викликає ряд проблем. Прагнення закладів вищої освіти в Україні запропонувати абітурієнтам освітні програми, виходячи з ринкового попиту на найбільш популярні з них, створило ситуацію великої кількості дублюючих один одного спеціальностей у вищих навчальних закладах одного міста (регіону). Збільшення мобільності викладачів і студентів ставить перед керівництвом закладів вищої освіти проблему, як «утримати» кращих з них у себе. Недостатність бюджетного фінансування, необхідність самостійно заробляти кошти, а також дотримання принципів сталого розвитку у власній діяльності, змушують заклади вищої освіти шукати шляхи оптимізації витрачання ресурсів, рахувати свої витрати на «одиницю продукції» (випускника). В умовах посилення конкуренції закладів вищої освіти потрібно розглядати один з можливих шляхів вирішення зазначених проблем - їх організаційне злиття. Мова йде не просто про співпрацю закладів вищої освіти одного міста (регіону) один з одним або з науковими інститутами, що є давньою і звичайною практикою, а саме про їх повне або часткове об'єднання, створення на базі провідного закладу вищої освіти в певній галузі науково-освітнього закладу нового типу, який має на увазі входження дрібних закладів професійно-технічної освіти та фахової передвищої освіти до складу великого університету. Створення «зеленого» навчально-науково-виробничого комплексу (ННВК) на базі університету із включенням у його структуру юридично, організаційно та економічно залежних, значимих для галузей і регіонів промислових підприємств, науково-дослідних установ, фінансово-економічних фірм та інших організацій, де процес навчання безпосередньо пов'язаний з виконанням наукової, конструкторсько-технологічної, фінансово-економічної та виробничої діяльності. Протягом останніх десятиліть ця практика вже надійно зарекомендувала себе в приватному, орієнтованому на прибуток, секторі економіки розвинених країн.

В Україні ідея створення навчально-науково-виробничого комплексу (ННВК) на базі об'єднання закладів професійно-технічної та фахової передвищої освіти з університетом, а також науково-дослідницькими організаціями та виробничими підприємствами не нова. Прикладами є ННВК, створені на базі Миколаївського сільськогосподарського інституту, Білоцерківського державного сільськогосподарського інституту, Уманської сільськогосподарської академії, Вінницького національного аграрного університету, Київського національного університету будівництва і архітектури, Львівського державного сільськогосподарського інституту, Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки, Сумського державного університету, Житомирського державного університету, Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут" та багато інших. Головною ціллю створення ННВК є координація спільної діяльності всіх структур, що входять до ННВК як єдиного цілого, та вирішення великих наукових, інноваційних, економічних, виробничих та освітніх проблеми для галузей та регіону.

Сучасні тенденції вдосконалення навчального процесу повинні враховувати не тільки потреби бізнесу, а й ґрунтуватися на впровадженні принципів сталого розвитку. Таким чином, новизна полягає в розробці концепції переходу на новий ступінь інтеграції освіти, науки та виробництва на основі концепції сталого розвитку. Об'єднання освітніх закладів дозволить концентрувати та ефективніше використовувати людські та матеріальні ресурси, системно впроваджувати принципи сталого розвитку в освітній процес та власну діяльність закладів освіти, налагодити інформаційний обмін та співпрацю, оптимізує систему управління закладами, вплине на розвиток регіонів, забезпечить конкурентні переваги на ринку освітніх послуг. Вертикальна інтеграція в системі освіти (ВІОС) на основі створення освітнього закладу нового типу - «зеленого» ННВК, передбачає також залучення в процес навчання

зацікавлених роботодавців, які потребують підготовлених фахівців, і вимагають в своїй практичній діяльності постійного підвищення кваліфікації ключових працівників за їх спеціалізацією, а також впровадження цілей сталого розвитку у їх діяльність.

Аналіз праць науковців щодо досліджуваного питання освіти для сталого розвитку [6-10] показав, що незважаючи на велику кількість розробок, присвячених дослідженню концептуальних основ щодо управління закладами освіти на засадах сталого розвитку (з точки зору розгляду аспектів навчання студентів та дотримання принципів сталого розвитку у діяльності закладів освіти), у працях науковців відсутній єдиний підхід до формування концептуальних положень сталого розвитку в навчальних закладах та створення навчального закладу нового типу. Незважаючи на поширеність даного підходу, слід зазначити, що концепція сталого розвитку ще не отримала належного впровадження у практичну діяльність конкретних закладів освіти та підприємств, що істотно ускладнює її розробку та застосування.

5. Методи досліджень

При написанні статті авторами використовувались такі сучасні наукові методи: аналізу і синтезу; порівняння та узагальнення наукових публікацій; діалектичний метод пізнання (для формування теоретичних засад впливу освіти на сталий розвиток); історичний підхід (під час дослідження еволюції сутності сталого розвитку в освіті та особливостей формування ННВК в Україні); системний підхід (при формуванні моделі діяльності системи ННВК на основі імперативів сталого розвитку, а також схеми поетапної підготовки фахівця у навчально-науково-виробничому комплексі з позиції безперервної освіти); абстрактно-логічний (для формування теоретичних узагальнень, цілі та завдань формування «зеленого» ННВК, основних принципів його функціонування, вибору форми та напрямків управління ННВК, формулювання висновків дослідження); графічної візуалізації (для наочного представлення запропонованих моделі та схеми системи ННВК). Крім цього в роботі були використані постулати концепцій сталого розвитку та безперервної освіти.

6. Результати досліджень

Для того, щоб впроваджувати принципи сталого розвитку у суспільство, потрібно особливу увагу звернути на освіту, яка продовжується протягом усього свідомого життя людини. Саме освіта лежить в основі стійкого розвитку і цілей стійкого розвитку [10]. Вона повинна включати у всі рівні та складові класичного навчання. При цьому освіта для сталого розвитку визначається як «процес, який триває протягом усього життя та виходить за межі формальної освіти» [7]. Безперервне навчання з дитячого садка до університету, що включає формування принципів, навичок та перспектив, необхідних для активної участі людини у забезпеченні сталого розвитку у кожній із трьох сфер - соціальної, економічної та екологічної - є важливим елементом сучасного та майбутнього суспільства

Науковою основою взаємодії освітніх установ, що реалізують освітні програми різного рівня, є концепція безперервної освіти, сформульована ЮНЕСКО [11]: «безперервний процес, що починається з перших років життя людини, що триває протягом усього життя і охоплює всі форми, всі типи і всі рівні освіти, виходячи далеко за рамки так званого формального освіти. Воно призначене для будь-якого віку і має на меті використовувати весь освітній потенціал суспільства, всі ситуації, в яких може опинитися людина, щоб сприяти її всебічному розвитку ....». Перехід до стійкої моделі суспільства вимагає від населення усвідомленого розуміння цілей сталого розвитку та знань, що сприяють їх досягненню.

Пріоритет безперервної освіти як одного з найважливіших аспектів сталого розвитку суспільства підтверджено європейськими нормами [11]. Українська держава, активно реформуючи систему освіти, йде по шляху входження до єдиного європейського освітнього простору. Вивчення досвіду європейських країн з організації освіти впродовж життя сприяє

становленню та розвитку системи безперервної освіти в Україні. Основними аспектами освітніх стратегій європейських країн є: забезпечення доступності якісної освіти, підвищення рівня ефективності освітнього процесу, налагодження механізму моніторингу якості освіти тощо.

Освіта для сталого розвитку зачіпає три великі галузі: екологію, економіку, соціальні проблеми (включаючи культуру). Область освіти сталого розвитку (ОСР) – це область перетину, «об'єднання» всіх трьох напрямів. Освіта для сталого розвитку – сучасний підхід до організації навчального процесу, який включає інформування членів суспільства про основні проблеми сталого розвитку, формування світогляду, що базується на засадах сталості, переорієнтацію навчання з передачі знань на встановлення діалогу, орієнтацію на порушення та практичне розв'язання місцевих проблем [13].

Освіта для сталого розвитку – це зміна світогляду, формування нової системи цінностей у дітей і дорослих, відмова від споживчого ставлення до природи, підтримка біорізноманіття та різноманітності культур, зміна своєї щоденної поведінки, ставлення до навколишнього середовищу та іншим людям, виховання толерантності, поваги до різних культур, дотримання прав людини, включаючи право на якісну освіту, вирішення гендерних питань та інше. Крім цього, дошкільній та середній освіті сфера економіки може бути представлена вивченням різних аспектів ресурсозбереження (економія води, енергії, тепла, паперу, утилізація та переробка сміття). Ці знання та певний сформований світогляд необхідні при продовженні навчання у закладах професійно-технічної, фахової передвищої та вищої освіти.

В даний час підготовка кадрів для різних галузей країни, вихованих на принципах сталого розвитку, є одним із актуальних завдань, що вимагає комплексного вирішення. Ефективна підготовка кадрів в сфері професійної освіти і реалізації вертикальної інтеграції в рамках проєкту «освіта - наука - виробництво» передбачає організацію поетапної підготовки і розподілу фахівців, розробку і реалізацію програм стимулювання трудової і наукової діяльності в галузі. Необхідно створити вертикально-інтегровану освітню систему (ВІОС), діяльність якої базується на впровадженні імперативів сталого розвитку, для підвищення ефективності та якості освіти фахівців, використання інтелектуальних, матеріальних та інформаційних ресурсів при їх підготовці та проведенні наукових досліджень з пріоритетних напрямів розвитку певної галузі. Для цього, в свою чергу, потрібно: наявність єдиного інформаційного центру; залучення в освітній, науковий та інноваційний процеси професорсько-викладацького складу, науковців, докторантів і самих учнів; створення умов і можливостей для реалізації великих програм і проєктів освітнього, економічного, соціального і технологічного характеру, активізація наукових досліджень та інноваційної діяльності. На сучасному етапі актуальним є перетворення сфери вищої освіти на екосистему, де основна увага приділяється збалансованому розвитку взаємодії між університетами, студентами, виробничими підприємствами та суспільством з урахуванням засад сталого розвитку [14-16].

Головною метою створення навчального закладу нового типу («зеленого» ННВК) є підготовка висококваліфікованих і конкурентоспроможних на національному та міжнародному ринку праці фахівців для певної сфери за всіма рівнями вищої, фахової передвищої та професійно-технічної освіти в різних галузях освіти (відповідно до міжнародних і вітчизняних класифікацій освіти), відповідно до потреб населення, держави і суспільства, базуючись на принципах та цілях сталого розвитку.

Організаційне злиття та створення навчального закладу нового типу дозволяє вирішити наступні завдання:

1) концентрація і більш ефективно використання матеріальних і людських ресурсів. Злиття закладів вищої освіти означає і злиття їх ресурсів, забезпечення більш широкого доступу до об'єктів інфраструктури (будівлям, лабораторіям, бібліотекам, засобам телекомунікації), їх спільний розвиток;

2) злиття забезпечує новому об'єднаному університету конкурентні переваги на ринку освітніх послуг. Особливо важливо це в аспекті міжнародної та регіональної конкуренції:

об'єднавшись, місцеві заклади освіти перестають конкурувати між собою і об'єднують свої ресурси для протистояння «зовнішнім» конкурентам (зкладам інших міст, регіонів, країн). Більш стійке фінансове становище і ресурсна забезпеченість такого університету дозволяє йому залучати викладачів вищого класу та впроваджувати новітні методи навчання, переходити від традиційного процесу передачі знань до обговорення проблем. Об'єднання дозволяє вирішити проблему дублювання однакових спеціальностей і забезпечити натомість міждисциплінарний характер навчання;

3) оптимізація системи управління. Укрупнюючись, організації забезпечують свою динамічну стійкість - надійність, адаптивність, здатність до самозбереження та саморозвитку, системно впроваджують елементи сталості. Метою такої організації є не просто екстенсивне зростання, що вимірювано в дедалі більшій кількості студентів і персоналу, а й сталий розвиток, що передбачає якісні позитивні зміни в управлінні організацією. Наслідком об'єднання закладів освіти стає здешевлення структури управління, велика фінансова стабільність, економія витрат. Найвідчутніше це придбання для дрібних коледжів та закладів професійно-технічної освіти, у яких високі витрати в розрахунку на одного студента;

4) злиття університету, коледжів та інших професійно-технічних закладів вносить істотний внесок в розвиток регіону. Новий мегауніверситет не тільки забезпечить більш стабільну зайнятість персоналу, а й сприятиме створенню нових робочих місць.

Вертикальна інтеграція в освіті дозволить сформулювати зв'язок між освітніми установами різного рівня, між професійно-технічними, коледжами і закладом вищої освіти (університетом). Вона також може означати подальше включення в діяльність закладу нового типу науково-дослідної установи, інтеграцію в рамках наукової школи, а також різні виробничі та фінансово-економічні організації.

Таким чином, при створенні ВІОС вертикаль вибудовується від вищої освіти через професійно орієнтовані спеціалізації та факультети до існуючих підприємств певної галузі. До неї входять підприємства, які є основними споживачами і замовниками фахівців, забезпечують основний, базовий принцип вертикально-інтегрованої системи освіти - гарантовану затребуваність випускників, підготовлених в рамках ВІОС, що дозволяє впроваджувати дуальну освіту.

Завданнями створення «зеленого» навчально-науково-виробничого комплексу є:

1. Забезпечення інтеграції освіти і науки в рамках університетського комплексу за рахунок використання результатів наукових досліджень в навчальному процесі, встановлення тісних зв'язків між освітніми, іншими установами та некомерційними організаціями, а також центрами освіти для сталого розвитку;

2. Виконання ролі провідного наукового і методичного центру для підготовки і реалізації регіональних програм соціально-економічного розвитку територій, інноваційних програм відновлення і розвитку підприємств регіону, підтримання сталого розвитку держави та регіонів;

3. Вплив на посилення інноваційного характеру певної галузі економіки, відіграючи роль посередника між глобальним ринком знань і технологій, з одного боку, і потребами, що формуються в інноваційній економіці - з іншого, з урахуванням принципів сталого розвитку;

4. Створення єдиного інформаційного середовища для забезпечення освітньої, наукової та інноваційної діяльності у вигляді інформаційного центру з використанням наявної бази бібліотек та інших джерел інформації;

5. Побудова поточної діяльності ННВК на засадах сталого розвитку. Концепція сталого розвитку ННВК передбачає використання принципів сталого розвитку в поточній діяльності навчальних закладів та підприємств і організацій, які входять до комплексу, включаючи використання енергозберігаючого обладнання та технологій, альтернативних джерел та видів енергії, закупівлю місцевих продовольчих продуктів для їдальні та кафетерію, використання екологічно безпечних засобів для прибирання приміщень, сортування та утилізацію відходів, використання вторинних (перероблених) матеріалів, економне використання води, розвиток

електронних засобів комунікації та перехід на безпаперове діловодство, використання електронних ресурсів у бібліотеці для мінімізації ксерокопіювання тощо. Причому це стосується не тільки адміністративно-господарської діяльності, будівництва та обладнання приміщень, принципи сталого розвитку повинні лежати в основі всіх функцій ННБК, включаючи відбір персоналу, фінансування, набір здобувачів освіти та ін.

6. Розробка нових освітніх програм із сталого розвитку, введення навчальних дисциплін з елементами сталості до існуючих освітніх програм (як для технічних, так і для економічних спеціальностей), переорієнтація на нові методи у викладанні, націленість на вивчення та розв'язання місцевих та глобальних проблем. В мегауніверситеті мають викладатися курси дисциплін та пропонуватись цілісні програми навчання, присвячені питанням сталого розвитку підприємства, галузі, регіону, країни. Чим глибше університет розвиває концепцію сталого розвитку, тим більш спеціальними стають навчальні курси, присвячені цій проблемі;

7. Введення багатоступінчастої системи освіти на основі концепції ціложиттєвої безперервної освіти, розробка інноваційних освітніх програм та забезпечення системної модернізації вищої, фахової передвищої і професійної освіти, інтегрованих в міжнародний освітній простір;

8. Підготовка кадрів «випереджаючого типу», реалізуючи функції провідного виробника і транслятора гуманітарних знань і технологій, формування у здобувачів освіти креативного аналітичного мислення, що дозволяє ефективно і впевнено діяти в умовах динамічного турбулентного середовища, включаючи рішення різного роду завдань в умовах невизначеності та для впровадження принципів сталого розвитку

9. Виконання пошукових, фундаментальних, прикладних, дослідно-конструкторських, науково-виробничих досліджень і розробок, визначення пріоритетних напрямів наукових досліджень у галузі сталого розвитку. Включення питань сталого розвитку на тематику наукових досліджень університету. Дослідження в галузі сталого розвитку не тільки необхідні для підтримки дисциплін, що викладаються, вони створюють нові знання, які потім перетворюються на конкретні акції, програми та види діяльності;

10. Створення виробничої лабораторії та експериментальної бази для підготовки фахівців за пріоритетними напрямами розвитку певної галузі зі знаннями в сфері сталого розвитку;

11. Забезпечення інтеграції науки, освіти і виробництва, в тому числі шляхом доведення результатів науково-технічної діяльності до практичного застосування на підприємствах регіону для досягнення цілей сталого розвитку;

12. Досягнення економічної вигоди від використання високотехнологічних фахівців і подальшого збільшення їх кількості, використання результатів науково-інноваційної діяльності, з урахуванням принципів сталого розвитку;

13. Створення позитивного іміджу своєї діяльності на основі прогнозування і проєктування сталого соціально-економічного розвитку, модернізації управління і соціальних процесів;

14. Розвиток міжнародних зв'язків при підготовці та перепідготовці фахівців, в тому числі досвіду зарубіжних країн, виконання спільних наукових та інноваційних проєктів, діалог із міжнародними центрами освіти для сталого розвитку. Розвиток програм співробітництва та партнерства з іншими організаціями з метою сталого розвитку. Концепція сталого університету передбачає партнерські програми та співпрацю мегауніверситету з комерційними та громадськими організаціями. Університет повинен брати участь у існуючих національних та міжнародних організаціях, які пропагують та розвивають принципи сталого розвитку, розвивати партнерські відносини з підприємствами різної форми власності, які займаються програмами сталого розвитку;

15. Захист інтелектуальної власності на створювану наукомістку продукцію, технології і послуги;

16. Створення виробничими суб'єктами додаткових робочих місць для високотехнологічних спеціальностей;

17. Реалізація на базі університетського комплексу єдиної системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів за освітньо-професійними програмами різних рівнів на основі застосування сучасних освітніх технологій для комплексного соціально-економічного розвитку регіону та країни. Розвиток підготовки та перепідготовки викладачів в галузі сталого розвитку на всіх рівнях освіти;

18. Створення можливостей для студентів та співробітників мегауніверситету набути навичок поведінки, націленої на сталий розвиток. Університет, націлений на сталий розвиток, пропонує своїм студентам та співробітникам можливість набути навичок «зеленої» поведінки, організуючи, наприклад, спеціалізовані урни для сортування сміття та відходів, організуючи заходи щодо озеленення території, надаючи місця практики в підприємствах, що керуються принципами сталого розвитку. Студенти та співробітники університету здобувають досвід роботи в умовах національної та культурної різноманітності, отримують навички соціально відповідальної поведінки, беручи участь у благодійних заходах та соціальних програмах. ННВК надає своїм студентам, викладачам та співробітникам умови гармонійного та всебічного розвитку, здорового повноцінного харчування, занять спортом, відмови від шкідливих звичок тощо;

19. При розробленні програм та планів, ухваленні управлінських рішень обов'язкове використання елементів сталого розвитку та залучення громадськості до обговорення рішень.

Ці завдання і визначають стратегічний напрямок розвитку ННВК, в тому числі його освітню діяльність, яка визначається як нерозривний процес навчання і виховання студентів на принципах концепції сталого розвитку.

Для вирішення вищезазначених завдань необхідний комплексний підхід, що включає в себе використання всіх накопичених раніше знань, систему поетапної підготовки фахівців на підприємства, а також впровадження програм мотивації трудової і наукової діяльності.

Основні принципи реалізації Концепції ННВК: системність; науковість; інноваційність; здійсненність; прозорість; неупередженість; професіоналізм; корпоративне партнерство; забезпечення зворотніх зв'язків між учасниками освітнього процесу; стратегічне інвестування; інноваційність освітнього середовища; проектування інноваційного розвитку; дотримання імперативів сталого розвитку; випереджаючого розвитку освіти; відкритості освіти і громадської участі; безперервності освіти.

Реалізація вертикальної інтеграції в рамках створення закладу освіти нового типу на основі об'єднання «освіта - наука - виробництво» передбачає спільне виконання трьох невіддільних одна від одної функцій: освітньої, дослідницької і інноваційної. Їх сумісна реалізація націлена на підвищення ефективності діяльності ННВК для максимізації соціально-економічного ефекту (рис. 1).

Рисуюнок 1. Зв'язок трьох основних функцій «зеленого» ННВК в контексті сталого розвитку.

Розробка та впровадження концепції сталого розвитку ННВК потребує глибоких знань у різних галузях та організаційних навичок, необхідна співпраця та взаємодія багатьох фахівців. Для розробки нових навчальних дисциплін та освітніх програм зі сталого розвитку необхідні конкретні стимули для викладачів, які розробляють ці програми або вводять питання сталого розвитку до існуючих освітніх програм у вигляді грантів, додаткової оплати тощо. Для активізації наукових досліджень у галузі сталого розвитку ННВК має використовувати існуючі наукові напрями та на їх основі створювати нові дослідні центри та робочі групи. Важливим напрямом успішного проникнення ідей сталого розвитку у всі сфери діяльності ННВК є співпраця з місцевою чи регіональною владою у реалізації конкретних програм сталого розвитку галузі, регіону чи території.

Співпраця з місцевими підприємствами та підтримка підприємницьких ініціатив, спрямованих на сталий розвиток, вигідні як малим та середнім підприємствам, які отримують від університетських фахівців нові ідеї та підходи до ведення бізнесу, так і ННВК, що накопичують конкретний досвід для навчання майбутніх спеціалістів та керівників бізнесу. Так, процес навчання сучасних фахівців вимагає практичної складової - роботи над реальними інноваційними проектами, які можуть представляти із себе певні стартапи на основі університетської розробки. Таким чином, здобувачі можуть отримати професійні навички з розробки інновацій, розпізнавання можливостей, роботи в умовах невизначеності, управління командою, комунікації з клієнтами та інвесторами, а також вміння домагатися результату. При формуванні стартапів на початковому етапі можливо використовувати потенціал учнів і дослідників. Завдяки роботі в стартапах дослідники мають можливість отримувати інформацію про затребувані на ринку розробки, а також тестувати і адаптувати свої ноу-хау, перебуваючи в тісному взаємозв'язку з підприємницькими структурами, які також зацікавлені у впровадженні результатів перспективних досліджень. ННВК реалізує повний інноваційний цикл від генерації до передачі знань (рис. 2).

Модель заснована на ствердженні, що в сучасному суспільстві ядром сталого розвитку стає університет нового типу – «зелений» ННВК. Він вступає в тісну співпрацю з бізнесом, багато в чому беручи на себе функції досліджень і розвитку, і стає головним центром державних зусиль щодо розвитку інновацій в галузях народного господарства. «Зелений» ННВК зберігає всю академічну складову, але при цьому робить наголос на дуальній освіті, а також розвитку у студентів інноваційного мислення, розвинення характерних підприємницьких рис, навичок та дотримання парадигми сталого розвитку.

Освітній процес все ще слабо консолідований з науково-інноваційною та підприємницькою діяльністю, внаслідок чого існує розрив між рівнем підготовки фахівців і технологічним розвитком галузі.

У вертикально інтегрованій освітній системі може бути реалізовано різноманітне освоєння як освітніх програм, залежно від джерел фінансування, місця і організаційних форм навчання, від рівня і форми отримання базової освіти, так і від замовлень роботодавців на конкретних фахівців, відповідно до моделі фахівців для галузі.

При цьому, підготовку здобувачів освіти потрібно проводити в рамках концепції безперервної освіти (в англійській традиції - LLL, long-live learning, «навчання протягом усього життя»), відповідно до національних та міжнародних стандартів (рис. 3).

На рис. 3 представлена схема поетапної підготовки фахівця. У наведеній формі підготовки фахівців для певної галузі враховано наступні риси вертикально-інтегрованої системи освіти:

- вертикальна інтеграція охоплює всі шаблі формальної освіти;
- передбачає рух по шаблях освіти;
- вертикальна інтеграція, в рамках територіальної (регіональної) системи освіти орієнтована на реалізацію соціального замовлення;
- в ролі освітнього замовника виступають регіональні економічні структури (підприємства-роботодавці).

Рисунок 2. Модель діяльності системи ННВК на основі імперативів сталого розвитку.

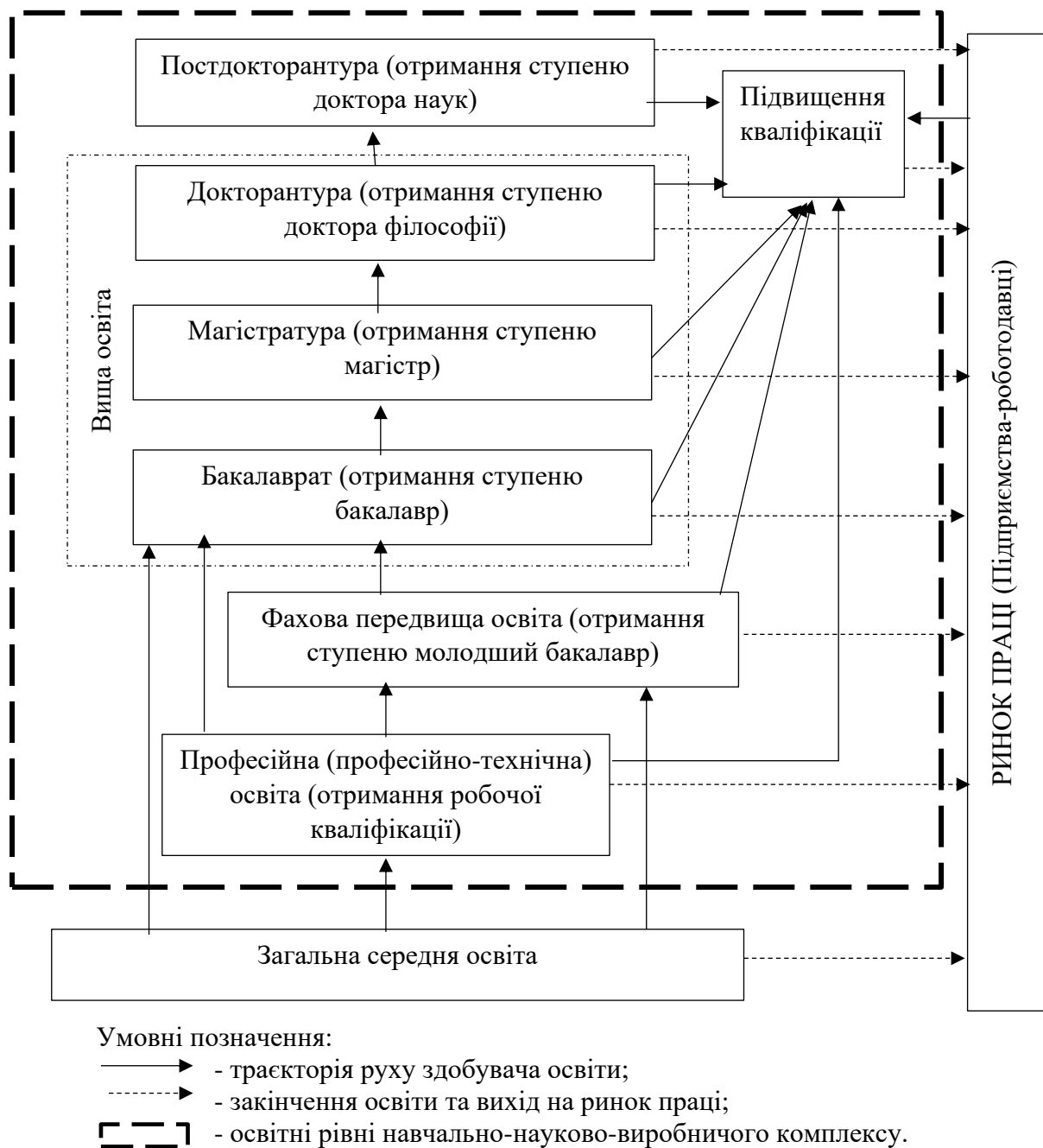
Підвищення ступеню зв'язності між різними ступенями освіти, в умовах вертикальної інтеграції, відбивається в наступних характеристиках:

1) кожна наступна ступінь освіти виступає «внутрішнім замовником» по відношенню до попереднього ступеня;

2) кожна наступна ступінь освіти послідовно розвиває основи особистої результативності, закладені на попередньому ступені, стосовно певного рівня кваліфікації, базується на знаннях, вміннях, що отримані у попередньому ступені.

Безпосереднім носієм наступності (як «зверху вниз», так і «знизу вгору») виступає особистість здобувача освіти – сума її очікуваних компетенцій становить мету вертикально інтегрованої освіти.

Учасники консорціуму навчальних закладів, що готують кадри для різних галузей, мають стратегічне завдання щодо підвищення якості освіти за рахунок об'єднання ресурсів навчальних закладів професійної освіти різного рівня. Це розширює доступ здобувачів освіти до ширшого вибору освітніх технологій і програм у всіх навчальних закладах об'єднання.

Рисунок 3. Схема поетапної підготовки фахівця у навчально-науково-виробничому комплексі з позиції ціложиттєвої (безперервної) освіти.

Початкова освітня ступінь передбачає професійну орієнтацію абітурієнтів через створення профільних (технічних) класів, ведення профорієнтаційної роботи за допомогою курсів за вибором, факультативів, спецкурсів і т.д.

Середньо-спеціальна (професійна) освіта реалізується через входження в склад ННВК професійно-технічних закладів і коледжів відповідного профілю.

Трирівнева програма вищої освіти реалізується університетом та передбачає, що випускники в умовах переходу на європейські стандарти Болонської системи освіти можуть отримати дипломи бакалавра та магістра. Після закінчення випускник продовжує подальшу наукову освіту до отримання вчених ступенів вищої кваліфікації – доктора філософії і доктора наук.

Підвищення кваліфікації фахівців підприємств, інститутів, університетів дозволяє об'єднати училища, коледжі, університет, установи підвищення кваліфікації працівників тощо в єдиний вертикально-інтегрований освітній комплекс.

Заклади освіти в теперішній час усвідомлюють важливість і необхідність включення в глобальну економіку знань і, як наслідок, необхідність розвивати взаємодію на інституціональному рівні. Колективне позиціонування можливості неперервного навчання та дотримання принципів сталого розвитку здатне привернути більше талановитих абітурієнтів. Інтеграція потрібна також тим закладам, хто хоче зберегти свій статус і залучити додаткове фінансування.

На першому етапі злиття закладів вищої, передвищої та професійної освіти доцільно проводити у рамках консорціуму. З правової точки зору консорціум - це об'єднання без утворення юридичної особи. У цьому союзі всі партнери рівні, до того ж він дає можливість узгодити стратегії учасників з вигодою для кожного з них. За допомогою цієї форми інтеграції, заклади освіти можуть спільно використовувати матеріальну і ресурсну базу, проводити спільні дослідження, створювати технології, знання, досягаючи в підсумку економії за рахунок ефекту масштабу і зниження ризиків в діяльності. Оскільки ННВК найчастіше доцільно формувати на базі певного великого університету, тому доцільно учасників консорціуму обирати за принципом підготовки здобувачів освіти для певної галузі, враховуючи регіональний принцип.

Напрями діяльності Консорціуму ННВК:

- взаємодія з сумісного ефективного використання матеріально-технічної бази всіх закладів освіти для задоволення потреб освітнього процесу, самостійно здійснюваного кожним з учасників;
- обмін навчально-методичними матеріалами, результатами інтелектуальної діяльності, освітніми технологіями, що застосовуються в освітньому процесі;
- формування єдиної інформаційно-технологічної інфраструктури, розробка і впровадження автоматизованої інформаційної системи підтримки науково-виробничого освітнього процесу;
- розробка і застосування дистанційних технологій, тренінгових систем, тренажерів, імітаційних форм навчання при реалізації основних і додаткових професійних програм різних рівнів;
- проведення спільних досліджень, розробок, створення і реалізація перспективних проєктів і програм у сферах освітньої та науково-виробничої діяльності;
- виявлення потреб підприємств в нових науково-дослідних та дослідно-конструкторських розробках;
- організація спільних семінарів, конференцій, тренінгів, інших заходів;
- обмін між освітніми закладами науковими і професорсько-викладацькими кадрами для проведення інноваційних курсів і інших заходів науково-виробничої спрямованості в рамках навчального процесу;
- створення експертних груп з представників різних науково-виробничих професійних співтовариств, по окремим напрямками діяльності Консорціуму;
- кадрове, навчально-методичне, інформаційне та інше ресурсне забезпечення наукового та освітнього процесів, що реалізуються в інтересах підприємств;
- участь в розробці і реалізації спільних комплексних програм і проєктів;
- організація інноваційної школи педагогічної майстерності, підвищення кваліфікації і професійної перепідготовки професорсько-викладацького складу, включаючи стажування в закладах - учасниках Консорціуму;
- інші напрями діяльності, що відповідають цілям та інтересам закладів освіти.

Керівництво спільною діяльністю Учасників здійснює Рада Консорціуму, до складу якого входять керівники закладів освіти - учасників Консорціуму, або призначені ними представники, що діють на підставі довіреностей, оформлених в установленому чинним

законодавством порядку. Діяльність Ради Консорціуму очолює Голова, який обирається з числа членів Ради Консорціуму.

Відмінною рисою Консорціуму (партнерської мережі) є різноплановий характер взаємодії установ різних типів і видів, до яких можна віднести не тільки самі освітні заклади, а й створені на їх базі заклади додаткової освіти, підвищення кваліфікації і т.і.

Концепція покликана сформувати на базі консорціуму закладів освіти саморегульовану професійну організацію - навчально-науково-виробничий комплекс нового типу, який забезпечить багаторівневу підготовку світового рівня за технічним та економічним напрямками. Головним фактором забезпечення високої якості навчання і наукової діяльності стане стратегічне партнерство з бізнес-спільнотою, іншими замовниками і споживачами освітніх і дослідницьких послуг.

Для втілення концепції у дію та досягнення ефективних результатів потрібно широке залучення місцевих, національних та міжнародних зацікавлених сторін і учасників (бізнес, державні органи) в процес створення навчального закладу нового типу; формування підприємницької та інноваційної культури, цінностей і репутації «зеленого» ННВК; акцент на розвиток управлінських, підприємницьких та цифрових компетенцій для підтримання конкурентоспроможності в умовах глобальної економіки знань та дотриманні принципів сталого розвитку.

7. Перспективи подальшого розвитку досліджень

Базуючись на запропонованих у статті результатах, можна виділити кілька перспектив подальшого розвитку досліджень:

1. Дослідження різних підходів до формування концептуальних положень сталого розвитку у навчальних закладах, розробка єдиної методології для створення навчальних закладів нового типу, що ґрунтуються на принципах сталого розвитку.

2. Вивчення особливостей формування навчально-науково-виробничих комплексів (ННВК) на основі концепції сталого розвитку у різних країнах світу, порівняння досвіду та ефективності різних моделей ННВК.

3. Розробка та апробація нових методів та інструментів безперервної освіти фахівців, які працюють в ННВК, з урахуванням принципів сталого розвитку.

4. Дослідження досвіду створення та функціонування консорціумів ННВК, розробка рекомендацій щодо формування та організації таких консорціумів.

5. Вивчення можливостей використання різних інноваційних технологій у навчально-науково-виробничій діяльності ННВК, розробка рекомендацій щодо їх впровадження та використання у контексті сталого розвитку.

Загалом, подальші дослідження в галузі сталого розвитку навчальних закладів та навчально-науково-виробничих комплексів можуть зробити значний внесок у розвиток освіти та науки, а також допомогти створити більш стійкі та ефективні системи освіти та виробництва.

8. Висновки

Таким чином, у дослідженні сформульовано концептуальні положення створення навчально-науково-виробничого комплексу нового типу на засадах формування вертикально-інтегрованої системи освіти в контексті концепції сталого розвитку. Визначено ціль та завдання формування «зеленого» ННВК, його основні принципи функціонування, визначено напрямки діяльності ННВК. Запропонована модель діяльності системи ННВК на основі імперативів сталого розвитку, яка включає чотири напрямки діяльності: освітню, наукову, підприємницьку та інноваційну. Сформована схема поетапної підготовки фахівця у навчально-науково-виробничому комплексі з позиції ціложиттєвої (безперервної) освіти. В

результаті визначено, що злиття закладів вищої, передвищої та професійної освіти доцільно проводити в рамках консорціуму. Розглянуто основні напрямки діяльності Консорціуму ННВК та структура його керівництва. Створення «зеленого» ННВК дозволить:

- 1) забезпечити якісно новий рівень підготовки фахівців, наукових та науково-педагогічних кадрів, що базуються на принципах сталого розвитку;
- 2) значно скоротити шлях від наукової розробки до випуску дослідної та серійної партії промислової продукції;
- 3) зменшити фінансові витрати на процес навчання спеціалістів, а також на розробку та впровадження у виробництво ноу-хау;
- 4) отримати можливість спільного використання унікального обладнання у навчальних та наукових цілях;
- 5) раціонально використовувати основні фонди навчальних закладів, науково-дослідницьких установ та підприємств у навчальних, наукових та виробничих цілях;
- 6) співробітництво вчених, працюючих на кафедрах університету, з фахівцями структур, що ввійдуть до ННВК, дасть різкий імпульс розвитку наукової діяльності та підвищення ефективності результатів наукових досліджень;
- 7) залучати до досліджень та розробкам нетрадиційні раніше для університету джерела фінансування: кредити банків, інвестиційні кошти та ін, створювати нові ринкові структури, активно працювати на ринку цінних паперів;
- 8) створити єдине творче середовище для студента, аспіранта, докторанта, викладача, конструктора, технолога та спеціалістів виробництва;
- 9) реорганізувати ННВК в центр піднесення та стабілізації економіки регіону, центр сталого розвитку, який забезпечить науково-технічну культуру виробництва, духовний та культурний розвиток, тяжіння та згуртування творчих сил регіону, а також прикладом для впровадження концепції сталого розвитку у діяльність.

Модернізація управління системою освіти для сталого розвитку вимагає більшої гнучкості, динамічності, інформаційної відкритості та технологічної оснащеності. У зв'язку з цим розробка та впровадження мережевої моделі управління закладів освіти дозволяє поєднувати вертикальні і горизонтальні механізми взаємодії учасників і забезпечувати творчий, продуктивний характер їх діяльності, а також системно впроваджувати принципи сталого розвитку.

Список літератури:

- 1) Хаустова, В.Є., & Омаров, Ш.А. (2018). Концепція сталого розвитку як парадигма розвитку суспільства. *Проблеми економіки*, (1), 265-273.
- 2) Ключко, В.Г. (2012). Сталий розвиток як концепція суспільного прогресу. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна*, (1011), 19-25.
- 3) Drexhage, J., & Murphy, D. (2010). Sustainable development: from Brundtland to Rio 2012. United Nations Headquarters, New York, 1-26.
- 4) Организация Объединенных Наций. Экономический и Социальный Совет. Европейская экономическая комиссия. (2005). Стратегия ЕЭК ООН для образования в интересах устойчивого развития. *Материалы Совещания высокого уровня представителей министерств охраны окружающей среды и образования (Вильнюс, 17–18 марта 2005 года)*. URL: <http://www.unecsc.org/env/documents/2005/сеп/ас.13/сеп.ас.13.2005.3.rev.1.r.pdf>.
- 5) UN General Assembly. 2nd Committee. (2017). Education for sustainable development in the framework of the 2030 Agenda for Sustainable Development: draft resolution, submitted by the Vice-Chair of the Committee, Kimberly Louis (Saint Lucia), on the basis of informal consultations on draft resolution A/C.2/72/L.24. URL: <https://digitallibrary.un.org/record/1318978>
- 6) Ляшенко, О.М. (2020). Сталий розвиток закладів вищої освіти: локальні інформаційно-комунікативні аспекти. *Вчені записки Університету «КРОК»*, 2(58), 97-102.

- 7) Висоцька, О.Є. (2012). Випереджаюча освіта для сталого розвитку: методологія, методика, технології: навчально-методичний посібник. Дніпропетровськ: Видавництво «Акцент ПП».
- 8) Хмелевська, О.М. (2018). Освіта для сталого розвитку: зміст та інституції. *Демографія та соціальна економіка*, (1), 29-42.
- 9) Коренева І. М. (2018). Особливості освіти для сталого розвитку у зарубіжних країнах: регіональний аспект. *Web of Scholar*, 4(22), 14-22.
- 10) Wolff, L.-A., Sjoblom, P., Hofman-Bergholm, M., & Palmberg, I. (2017). High Performance Education Fails in Sustainability? A Reflection on Finnish Primary Teacher Education. *Education Sciences*, 7, 32. doi: 10.3390/educsci7010032
- 11) Global Education Monitoring Report Team. (2016). Education for people and planet: creating sustainable futures for all. UNESCO.
- 12) Faure, E., Herrera, F., Kaddoura, A. R., Lopes, H., Petrovsky, A. V., Rahnema, M., & Ward, F. C. (1972). Learning to be: the world of education today and tomorrow. UNESCO Director-General, 1962-1974 (Maheu, R.).
- 13) Боярська-Хоменко, А. В. (2021). Освіта впродовж життя як основа сталого розвитку європейського суспільства. *Теорія та методика навчання та виховання*, 50, 9-18.
- 14) Yatsenko, V. (2021). Social responsibility of the educational ecosystem of a higher education institution under conditions of structural and innovative change. *Менеджмент*, 1(33), 32-42.
- 15) Скиба, М. (2020). Стратегічні пріоритети та цілі Стратегії розвитку системи вищої освіти України до 2031 року. *Електроний ресурс Uifuture. Український інститут майбутнього*. URL: <https://uifuture.org/publications/strategichni-priorytety-ta-czili-strategiyi-rozvytku-systemy-vyshhoji-osvity-ukrayiny-do-2031-roku/>
- 16) МОН України. (2020). Стратегія розвитку вищої освіти України на 2021-2031 роки. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2020/09/25/rozvitku-vishchoi-osviti-v-ukraini-02-10-2020.pdf>

Creation of a new type of educational-scientific- production complex in the context of the concept of sustainable development

Iryna Fedotova

Department of Management, Kharkiv National Automobile and Highway University, Kharkiv, Ukraine

ORCID 0000-0002-3277-0224

Oksana Dmytriieva

Department of Economics and Entrepreneurship, Kharkiv National Automobile and Highway University, Kharkiv, Ukraine

ORCID 0000-0001-9314-350X

Abstract: The article argues for the relevance of developing an integrated network model for managing educational institutions based on sustainable development. This approach combines vertical and horizontal mechanisms of interaction among participants and ensures the achievement of sustainable development goals. The analysis of existing research revealed a lack of unified approach to the formation of conceptual provisions for sustainable development in educational institutions. Therefore, the study substantiates the need to create a new type of educational institution. The study has formulated conceptual provisions for the creation of a new type of educational-scientific-production complex (ESPC) based on the vertically integrated education system formation in the context of the sustainable development concept. It has identified the goals and tasks of the "green" ESPC formation, the main principles of operation, and the directions of its activity. The study proposed a model of the ESPC system's activity based on the imperatives of sustainable development,

which includes four areas of activity: educational, scientific, entrepreneurial and innovative. Additionally, a scheme for the step-by-step training of a specialist in the educational-scientific-production complex was formed from the viewpoint of continuous learning. As a result, it was determined that the merger of institutions of higher, pre-higher, and professional education should be carried out within the framework of a consortium. The study also considered the main areas of the ESPC Consortium activity and the structure of its management.

Keywords: sustainable development, education, research, innovations, educational-scientific-production complex, continuous learning, vertical integration in the education system, consortium

---